

چطوری صلح بین دولت افغانستان و طالبان به شکست انجامید

نویسنده: مجیب مشعل / مترجم: جانعلی شکرعلیزاده / منبع: نیویورک تایمز

رامسلین گفت در مارچ سال ۲۰۰۹ طالبان حتی ملاقاتی را بین دیپلمات های نروژی و رهبر نامرئی ششان ملاعمر ترتیب داده بود. رامسلین به همراه دو دیپلمات که از اسلو آمده بود سوار موتری شدند آنها قبل از اینکه حرکت کنند چندین بار موتر را دور خود چرخاندند احتمالاً محل اقامت ملاعمر خارچ از کراچی بود. در طول دو ساعت ملاقات با ملاعمر رامسلین متقاعد شد که براسستی او ملاعمر رهبر طالبان است بعد از آن دوبار تلفنی با وی صحبت کرده است و ملاعمر مجدد تمایل خود را از ادامه مذاکرات نشان داده بود. رامسلین گفت او شدیداً مریض بود، چهار زانو نشست بود، او اندام درشت داشت کاملاً نداشت بود انتظار آن را نداشتم تصور این بود که متوسط باشد. ما می دانستیم که مشکل مریضی شکر دارد و همچنین گرده های او مشکل دارد به همین خاطر بریده بریده صحبت می کرد. بعدها او با ما موافقت کرد که ۳۰۰۰۰ سرباز بیشتر به افغانستان بفرستد طبق نظر رامسلین این یک عقب نشینی بود. یکی از طالبان گفت آنها ما را مجبور می کنند که جنگ کنیم. اگر آنها از آسمان بر ما بمب می اندازد ما از زمین آنها را هدف بمب قرار می دهیم. آقای رامسلین گفت طالبان اصرار می کردند که ما با دولت هرگز مذاکره نخواهیم کرد تا زمانی که حتی یک نفر از خارجی ها در افغانستان حضور نداشته باشند؛ اما در عمل نظر آنها هیچ تغییر نکرد آنها خواستار مذاکره بودند طبق نظر رامسلین البته حملات هوایی بر علیه رهبران طالبان هم بی تاثیر نبود. به نظر آقای رامسلین بزرگترین مانع این است طالبان در دست مقامات پاکستانی است و از آن برای چانه زنی ها استفاده می کنند. در فبوری سال ۲۰۱۰ گفتگوی در سطح بالا بین دولت افغانستان و شش نماینده طالب به شمول معاون رهبری جدید طالبان ملا عبدال غنی برادر ترتیب داده شده بود. روز قبل از گفتگو، ملا برادر توسط پاکستانی ها دستگیر شد و پروسه گفتگو متوقف شد. برای نروژی ها مشخص بود منفرجه شده بود برادر این نماینده طالبان کشته و همسر وی به شدت زخمی شده بودند. همه نماینده ها این را هشدار می دادند. رامسلین گفتگو ها می دانستند. رامسلین اضافه کرد ما صبحانه مان را خورده بودیم و قدم آشفته شده بودند. گریبان می کردند آنها شوکه شده بودند.

بلافاصله متوقف شد. پاکستان طالبان را برای این نشست زیر فشار قرار داده بود اما موضوع منسروعت آن مطرح شد که غیر قابل پیش بینی ممکن است رخ دهد و ممکن است با وجود بهترین کوشش هایت با شکست مواجه گردد. آقای رامسلین تجربه هایش را به عنوان کسی که برای پایان دادن به جنگ طولانی دیگری در کلمبیا در مذاکرات حضور داشته بیان می کند، به نظر می رسد گفتگو ها در کلمبیا به نتیجه رسیده است، و با رفراندم ملی که به راه افتاده است این کشور را از خطر سقوط نجات داده است. از سال ۲۰۰۷ کوشش ها برای مذاکره صلح در افغانستان چندین برابر کلمبیا بوده اما هیچ پیشرفتی حاصل نشده و ناگهان برنامه ها منحل می شدند چرا که اعتقاد به مذاکره ضعیف بود و زمان مذاکره زمان درستی نبوده و محاسبات اشتباه باعث شده که هیچ نشانه ای از موفقیت دیده نشود. به علت ماهیت پیچیده جنگ در مقاطع مختلف این جنگ چهار دهه ادامه پیدا کرده است، و منافع بین المللی در کشور در حال تغییر بوده است. برای مثال تلاش های نروژی ها برای گفتگوی صلح خیلی آرام و محرمانه بوده و کوشش شده است از امریکایی ها مخفی بماند. اروپایی ها از اقدامات امریکایی ها نگران بودند چرا که امریکا کوشش های مقامات ارشد طالبان برای صلح را نمی پذیرفتند در سال های ۲۰۰۱ و ۲۰۰۲ امریکایی ها مقامات طالبان را وادار به تسلیم به دولت می کردند. این اقدامات تلاش های صلح را از مسیر آن خارج می کرد. نیروهای امریکایی در اوایل نمایندگان طالبان را مورد هدف قرار می دادند یا می کشتند یا زندانی میکردند. امروز، با وجود اینکه امریکایی ها پذیرفته اند که افغانستان راه حل نظامی ندارد و برای بیرون از آمدن از این جنگ باید گفتگوهای سیاسی بین طالبان و دولت آغاز شود هنوز مقامات افغان سر در گم هستند. دولت افغانستان در تابستان سال ۲۰۱۵ گفتگوی صلحی را با طالبان برگزار کرد؛ اما

در گوشه میزی در هتل ماریوت پایتخت پاکستان، نماینده ای از طرف رهبری طالبان با پیام صلح نشسته بود. در سال ۲۰۰۷ شورشیان طالبان نیرومندر از قبل می شدند و امریکا و نیروهای ائتلاف تلاش هایشان را برای شکست این شورشیان زیادتسر نمودند. اوج این حملات زمانی بود که اوپاما در سسال ۲۰۰۹ به تعداد ده ها هزار سرباز برای پشتیبانی عملیات ها به افغانستان فرستاد. اما در هتل ماریوت اسلام آباد گفتگوها درباره دیپلماسی بود و هیچ کسی از طرف امریکایی ها در آن اتاق حضور نداشت. آلف آرن رامسلین دیپلمات ارشد نروژی که در بین طالبان سالها رابطه قابل اعتمادی ایجاد کرده بود با شخص مورد اعتماد ملاعمر رهبر و بنیانگذار طالبان که از پاکستان در تبعید شورشیان را رهبری می کرد گفتگویی داشت. این فرستاده ویژه ملاعمر به آقای رامسلین پنج نفری را داد که از طرف ملاعمر مامور شده بود تا راه های رسیدن به صلح را جستجو کنند. آنها به کسی نیاز نداشتند که این زمینه را برایشان فراهم کنند و آقای رامسلین کسی بود که آنها بدنبالشان بودند. دبیار این دیپلمات نروژی با نمایندگان فراری طالبان هر ماه دو یا سه جلسه به صورت مخفیانه در سراسر شهرهای آسیا و اروپا به شمول کراچی و بانکوک و اسلو در طول سه سال انجام می شد. عجیب اینکه این دیپلمات گفت در اواخر ششی با ملاعمر تماس مستقیمی داشته است، سسال ها بعد رهبران ارشد طالبان تایید کردند که با این دیپلمات در یک اتاق همدیگر را ملاقات کردند. جستجوی صلح توسط نروژی ها همزمان با تلاش های سایر کشورها مانند امریکا، عربستان سعودی برای به میز کشاندن طالبان بوده است و به نظر می رسد سال ها این کوشش انجام می شده است تا طالبان افغان را در یک میز مذاکره برای صلح گرد هم آورند.

اما همه این کوشش ها توسط اقدامات نظامی و اطلاعاتی و همچنین حملات تروریستی طالبان و عدم اعتماد کشورهای میزبان جلسات گفتگو که در امور افغانستان دست داشتند نقش بر آب می شد. به نظر آقای رامسلین در هر گفتگوی صلح در افغانستان، پاکستان مانع اصلی صلح در افغانستان است. حال، برای اولین بار آقای رامسلین پشت صحنه لحظات پیروزی ها و شکست های سه سال تلاش نروژی به عنوان میانجی صلح در افغانستان را نشان می دهد. رامسلین در خانه اش خارج اسلو پایتخت نروژی با نیویارک تایمز مصاحبه ای را انجام داده است. تلاش هایش و راه هایی را که او رفته است به جانشینانش می فهماند که برای شروع

افغانستان وارد سال جدید میلادی شد، سالی که برای افغانستان سرنوشت ساز است. سال گذشته برای افغانستان سال خوبی نبود، سالی سراسر جنجال و کشمکش، سالی که در آن برای اولین بار طالبان به اهداف بسیار بزرگی دست یافتند و توانستند چندین ولسوالی را با دولت دست به دست کنند و حتا کنترل کندز را برای مدتی به دست بگیرند. اختلافات در این سال پایان نیافت، دو دستگی ها ادامه یافت، و علاوه بر آن اختلافات بر سر سلب اعتماد از اعضای کابینه به صورت گروهی نیز ادامه یافت. اما هیچ کدام از اینها نمی تواند مانع از داشتن استراتژی منظم برای مبارزه با تروریسم، برنامه ریزی دقیق اقتصادی برای پیشرفت و ترقی اقتصادی، اقدامات سریع و عاقلانه برای از بین بردن اختلافات سیاسی میان نیروهای سیاسی، کار بر اساس اصول سیاست خارجی با کشورهای دیگر شود. دولت افغانستان باید اولویت های خود را برای سال جدید مشخص سازد.

دولت افغانستان در این مدت که از عمر آن گذشته ثابت کرده که در عرصه تیوری و برنامه به خوبی قادر است برنامه های مناسب و الگوهای قابل قبولی برای برون رفت از مشکلات تهیه نماید. اما در عرصه عمل با مشکلات جدی مواجه است. دولت افغانستان توانسته شفاعت کشورهای خارجی را برای کمک به افغانستان فراهم سازد. همچنین حضور کشورهای خارجی در ابعاد نظامی و اقتصادی و سیاسی نیز توانایی دولت افغانستان را برای کار و تفاهم با کشورهای دیگر را به اثبات برساند.

دولت افغانستان در سال نو میلادی، اولویت های سال گذشته یا برجاست. صلح به عنوان یکی از اولویت های دولت افغانستان در آجندای کار دولت خواهد بود. سسال گذشته صلح با حزب اسلامی به عنوان یکی از دستاوردهای افغانستان به حساب آمد، هر چند که نتیجه واضح و ملموسی در زندگی مردم افغانستان از این صلح دیده نشد، نه جنگ کاهش یافت و نه میزان تلفات افراد ملکی کم شد و نه هیچ اثر مثبتی در زندگی مردم دیده شد. امسال انتظار می رود دولت افغانستان با بخش های دیگری از طالبان و گروه های مسلح دیگر برای صلح گفتگو نماید و شاید به نتایجی برسد. اما با وارد شدن کشورهای بیشتری در مسئله جنگ افغانستان بحران امنیت را پیچیده تر خواهد کرد. به تبع بحران جنگ مسئله صلح نیز بسیار پیچیده تر از گذشته خواهد شد. در چنین حالتی نقش دولت افغانستان سخت تر و پیچیده تر خواهد شد. جلسات و کنفرانس های اخیر که با حضور کشورهای همسایه افغانستان برگزار شده این پیچیدگی را نشان داده است.

نوسازی سیاسی، ابزار توسعه پایدار

سبنا آذرگشسب / قسمت سوم و پایانی

در حال گذاری به حساب می آمدند بتوانند با نوسازی در ساختار های اقتصادی و سیاسی - اجتماعی خود مسیر پیشرفت و ترقی را طی کرده و خود را به کشورهای پیشرفته امروزی نزدیک نمایند. اما دیری نپایید که بحران ناشی از این نوسازی ها زمینه های نابسامانی های اجتماعی و بسوز انقلابات کوتاه در کشورهای مورد هدف زمینه بازگشت به عقب را برسانی آنها فراهم آورد به طوری که اندیشمندان این حوزه را بر آن داشت تا با تجدید نظر در رویکردهای نظری خود نگاهی همه جانبه به مسئله توسعه را در دستور کار تئوری پردازیهای خود قرار دهند تا زمینه های بروز شکست ها و ناکامی های نوسازی در جوامع جهان سوم را به حداقل برسانند. در میان همه این مولفه ها مسئله نگاه به توسعه بر اساس مفاهیم اساسی ای چون مشارکت و نهادینه شدن از جمله مولفه هایی است که در قالب نگاه به توسعه سیاسی از ان یاد شد.

توسعه سیاسی در واقع بر پایه حرکت در ایجاد ظرفیتهای سیستمی برای پاسخ گویی به نیازهای در حال دگر گونی جامعه شکل گرفت و به عنوان راهکاری برای ایجاد مشارکت عمومی مردم در امر تصمیم سازی سیاست تلاش کرد زمینه های تنش بین نیروهای اجتماعی و حاکمیتی را به حداقل رساند. رهیافت توسعه سیاسی به عنوان ابزاری در جهت ایجاد سازمان های سیاسی به منظور مشارکت حاکمیتی اقشار و طبقات اجتماعی و نهادینه شدن ساختارهای سیاسی مدون در قالب جامعه سیاسی تلاش کرد تا توجه سایر الگوهای توسعه ای را به توسعه متوازن جلب نماید به طوری که امروزه میزان نهادینه شدن فرآیند توسعه سیاسی - زمینه های بازگشت به دوران ماقبل توسعه را از بین خواهد برد.

و خشونت نسبت به عدم انعطاف پذیری سیستم موجود واکنش نشان خواهد داد. در روند نوسازی عوامل اقتصادی و گذار طبقاتی می تواند منجر به بروز بحرانهایی در مسیر توسعه گردد، توزیع نابرابر ثروت و آسیب به اقشار آسیب پذیر جامعه از جمله مواردی است که می توان از آن به عنوان یکی از عوامل بحران زا در مسیر توسعه یاد کرد به طوری که بروز بحران در مسیر توسعه می تواند جامعه سیاسی را تحت شعاع خود قرار داده و با روی گرداندن اقبال عمومی به مسئله توسعه، مسائل رفاهی زمینه را برای بازگشت نیروهای توانلایتر که بر اساس شعائری چون عدالت و توزیع برابر ثروت در جامعه حرکت می کنند مسیر توسعه سیاسی را با مشکلاتی مواجه سازد. «هانتینگتن» معتقد است که نوسازی شتابان در میان جوامع در حال گذار منجر به بروز فساد در ساختار سیاسی کشور می شود. فساد ساختاری از عوامل عدم نهادینگی ساختار سیاسی مدرن است در تقابل کامل با رشد سیاسی به سر می برد. «هانتینگتن» نظام های سیاسی پدرسالارانه و فرد محور را جز بی ثبات ترین نظام های سیاسی تلقی کرده که به خاطر عدم مشارکت نیروهای اجتماعی و سیاسی در امور تصمیم سازی در شرایط زیستی بحران زا به سسر می برند. هر چند از دیدگاه وی در چنین نظام هایی سازمانهای سیاسی وجود داشته باشد لیکن تا زمانی که سازمان های سیاسی نماینده حقیقی طبقات نبوده و در تصمیم سازی های حکومتی مشارکت نداشته باشند سیستم نمی تواند از انعطاف لازم در پاسخ گویی به خواسته های نیروهای اجتماعی برآید و زمینه همواره برای تنش میان نیروهای اجتماعی و سیستم مهیا خواهد بود. از اینرو «هانتینگتن» یکی از عوامل مهم در بی ثباتی میان کشورهای

عوامل زیر ساختی به عنوان زیستگاه سیاسی یک جامعه مدنی، عوامل و نیروهای سیاسی را در قالب سازمان ها و نهادهای تحقق می یخشد تا بتوان ظرفیت های لازم برای تحرک سیاسی در جامعه و مشارکت عموم در فرآیند تصمیم سازی را فراهم آورد. رشد نیروهای سیاسی از دیدگاه «هانتینگتن» می تواند منجر به کاهش عوامل خشونت زا در جامعه گردد و فساد را در ساختارهای حاکمیتی به حداقل رساند و از طرفی نیز رشد نیروهای سیاسی در ایجاد در دسترس بودن توسعه یافته بر اساس ارزشهای دموکراتیک به عنوان عاملی موثر در یک نظام سیاسی توسعه یافته محسوب می گردد. نیروهای سیاسی در فرآیند توسعه از جایگاه ویژه ای برخوردار است. رشد نیروهای سیاسی و نهادها و سازمان های سیاسی حکومتی و غیر حکومتی به جامعه سیاسی شکل و قوام می یخشد. با نهادینه شدن ساختارهای سیاسی در فرآیند تصمیم سازی یک جامعه، جامعه سیاسی استمرار می یابد و بحران ناشی از شکل گیری نیروهای سیاسی جدید در فرآیند توسعه جامعه رو به زوال خواهد رفت.

جامعه سیاسی اساس توسعه سیاسی است. تنها در یک جامعه مدنی است که سیستم سیاسی و حاکمیتی از انعطاف لازم در پاسخ گویی به نیازهای ناپایدار نیروهای اجتماعی برخوردار می گردد و بحران های سیاسی در مسیر قانونی و در قالب رقابت و مشارکت در عرصه سیاسی نسبت به توانایی های خود پاسخ می گیرد. در صورتی که اگر مولفه های توسعه سیاسی دستخوش تغییرات منفی گردد به طوری که جامعه سیاسی رو به زوال رود و نیروهای سیاسی از دست یابی به تصمیم سازی محروم گردد مسلمانا این روند به مسیر توسعه آسیب زده و بحران های اجتماعی در قالب انقلابات، شورش ها

در نهایت اینکه، دولت افغانستان باید اولویت های خود را مشخص نماید، برای رسیدن به آن جدیت و تلاش نماید، موانعی را که بر سر راهش قرار دارد از بین بردارد. دولت می تواند موفق تر عمل نماید، تنها در صورتی که به صورت واضح و شفاف، تمام امور را با مردم در میان بگذارد، اختلافات و تنش های سیاسی میان گروه های شریک در قدرت را کنار گذاشته شوند، عزم برای خروج از وضعیت موجود جزم شود و تمامی نیروها برای بهتر ساختن افغانستان کار کنند.

روزنامه افغانستان ما از همه دانشمندان و نویسندگان دعوت به همکاری می نماید. هیئت تحریر در ویرایش مطالب دست باز دارد. مقالات وارده باز گردانده نمی شود. مسئولیت مقالات به عهده نویسندگان آنها است و تنها سر مقاله یانگر دیدگاه روزنامه افغانستان میباشد.

بنیان گذار: دکتر حسین یاسا
مدیر مسول: محمد رضا هویدا
سردبیر: حفیظ الله زکی
کارکنان: خالق علی زاده

دو زبان: علی اصغر زاهدی، مصطفی جعفری
مسئول وب سایت: غلام عباس اصلان
آدرس: کابل، شهرک امید سبز، فاز چهار، کوچه ششم، خانه نمبر ۱۳۷

روزنامه افغانستان ما از همه دانشمندان و نویسندگان دعوت به همکاری می نماید. مقالات وارده باز گردانده نمی شود. مسئولیت مقالات به عهده نویسندگان آنها است و تنها سر مقاله یانگر دیدگاه روزنامه افغانستان میباشد.

روزنامه افغانستان ما از همه دانشمندان و نویسندگان دعوت به همکاری می نماید. مقالات وارده باز گردانده نمی شود. مسئولیت مقالات به عهده نویسندگان آنها است و تنها سر مقاله یانگر دیدگاه روزنامه افغانستان میباشد.

روزنامه افغانستان ما
The Daily Afghanistan Ma
Daily Outlook
AFGHANISTAN
The Leading Independent Magazine